

5. Памятники градостроительства и архитектуры Украинской ССР. - К., 1986. - Т.4.

Сніжко І.А. (Харків)

ПІЗНЬОПАЛЕОЛІТИЧНА СТОЯНКА БІЛЯ с.СИНІЧИНО ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Пізньопалеолітичну стоянку біля с.Синичино Ізюмського району Харківської області було відкрито у 1988 р. Вона розташована у 50 м до північного заходу від оклиці села, у 1 км від р.Сіверський Донець, біля підосви схилу гори, що містить виходи кременю.

Стоянка досліджувалась на протязі чотирьох польових сезонів. Загальна вскрита площа становить 39м². Північно-східна, східна та південно-східна границі пам'ятника встановлені розкопками 1997 р., виявлено, що культурний шар продовжується у південному, а також, можливо, у західному напрямі.

Шар, що вміщував крем'яний матеріал, був розташований на глибині 0,45-0,65 м від поверхні, на стику давньоголоценованого ґрунту та причорноморського лесу. Культурний шар знижується у північному напрямку, що відповідало давньому рельєфу і в загальних рисах повторюється сучасним пониженням в бік р.Сіверський Донець. Стратиграфічні спостереження та нивелювання всіх знахідок дало можливість позначити вимоїни на давній поверхні, що заповнені знахідками, які лежать нижче рівня культурного шару.

Крем'яні вироби із мілового темно-сірого високоякісного кременю, ідентичного кременю із розташованих поруч виходів, вкриті молочно-білою або голубувато-молочною патиною. В цілому знахідки частково перевідкладені площинним змивом по горизонталі та ріючими тваринами по вертикалі. Більшість знахідок залягало *in situ*, деякі мали ділянки кальцитової кірочки та інколи не патиновану або слабо патиновану нижню поверхню.

На дослідженій площі крем'яний матеріал був розташований нерівномірно, утворюючи 8 скупчень підокруглої форми, які, можливо, відповідали робочим місцям. Поміж скупченнями крем'яний матеріал зустрічався у значно меншій кількості. Всього на пам'ятнику одержано близько 1300 екземплярів розщепленого кременю, що представлений слідуєчими групами: нуклеуси, нуклевидні уламки, сколи оформлення нуклеусів, різцеві сколи, лусочки, відщепи, пластини, пластинчасті відщепи, мікропластини, різці, скребки, уламки.

Нуклеуси виготовлені з жовен. Переважають одноплощинкові конусовидні: є двуплощинкові із зустрічним сколюванням та один трьохплощинковий. Нуклеуси демонструють різні стадії спрацьованості. Сколи підправки нуклеусів представлені поперечними сколами підправки площинки та подовжніми сколами підправки площини розщеплення. Найбільш численну групу складають відщепи, розміри яких варіюють від крупних до дрібних. На половину менше пластин та пластинчастих відщепів, мікропластин та їх фрагментів трохи більше десятка. Вироби із вторинною обробкою представлені 4 різцями: 2 кутових, 1 серединний, та крупна пластина, що має форму кутового різця без спеціальної підправки

- функціонально вона використовувалась як різець, на робочому краю присутні сліди заплісування. До колекції належать також 2 невеликих відщепів з ретушованими ділянками, які могли використовуватися у якості скребків.

Виходячи із загальних рис крем'яного інвентаря та умов залягання культурного шару пам'ятник можна датувати заключним періодом пізнього палеоліту та інтерпретувати його як стоянку-майстерню з первинної обробки кременю. Аналогічний крем'яний матеріал у подібних стратиграфічних умовах виявлений біля с.Сидорова та с.Тетянівка Донецької області. Є можливість припустити, що ці пам'ятники утворюють єдиний культурний пласт і, безумовно, потребують подальшого дослідження.